

Motion till riksdagen 2005/06:So4

**av Lars Lilja och Lars Wegedal (s)
med anledning av prop. 2005/06:30**

Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen låter utreda om det är förenligt med 2 kap. 6 § regeringsformen att i ett frivilligt skriftligt avtal mellan offentlig eller privat ägare till en träningslokal och nyttjare av densamma komma överens om att nyttjaren är villig att underkasta sig ett dopningstest när han eller hon befinner sig i lokalen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prioriterade insatser som kan utveckla missbrukarvårdens innehåll och kvalitet även innefattar vård av personer som missbrukar dopningspreparat.

Motivering

Statens folkhälsoinstitut har till uppgift att följa hur de nationella folkhälsomålen uppfylls. Det elfte målområdet är ”Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande”. Dopning är ett samhällsproblem som ofta underskattas.

Dopning för ofta tankarna till elitidrott. Svensk idrott har under många år bedrivit ett framgångsrikt arbete mot dopning framför allt i Sverige men även internationellt. Mycket få svenska idrottare har fällts för dopning de senaste åren och knappast någon elitidrottare. Tillhör man den yppersta eliten får man räkna med oanmälda tester i samband med träning och tävling många gånger per år.

Tyvärr är dopning ett större problem utanför idrotten. De preparat som i första hand används är anabola androgena steroider, förkortat AAS. Dessa preparat används av personer som styrketränar för att få en snabb ökning av muskelmassan. Denna träning sker ofta i publika miljöer som gym och då både på offentligt och privat ägda anläggningar. Ägarna till dessa anläggning-

Fel! Okänt namn på

ar sysslar med friskvård och accepterar inte att deras kunder missbrukar AAS. På ett antal orter i landet bedrivs samarbetsprojekt mellan gym och bland annat idrottsrörelsen för att motverka användandet av dopningsmedel. För att ett sådant arbete skall vara effektivt krävs möjligheter att kontrollera om de tränande använder dopningspreparat. Om den tränande är medlem i en förening ansluten till Riksidrottsförbundet kan idrottens egna dopningskontrollanter avkräva urinprov för analys. Om den tränande inte tillhör en RF-ansluten förening finns ingen möjlighet att göra sådana kontroller. Detta med stöd av 2 kap. 6 § regeringsformen som skyddar medborgare mot påtvingat kroppsligt ingrepp och kroppsvisitation. Blod-, urin- och utandningsprov är åtgärder som faller inom begreppet kroppsligt ingrepp. Trots detta är utandningsprov utan misstanke om rattonykterhet tillåtna i trafiken. Detta har lett till en diskussion om det är möjligt att i skriftligt kontrakt mellan en gymägare och kund avtala om att kunden på det gymet är beredd att på uppmaning lämna urinprov för dopningstest. Ett sådant test skall naturligtvis bara kunna ske när kunden befinner sig på den aktuella anläggningen. En sådan möjlighet skulle på ett påtagligt sätt kunna underlätta kampen mot dopning utanför idrotten. I detta fall är dock rättsläget oklart. Regeringen bör få i uppdrag att utreda om det är möjligt att skriftligt avtala om att en kund på ett gym skall vara beredd att underkasta sig en dopningstest för att få tillträde till anläggningen. En sådan test är givetvis inte en förutsättning för att få träna på anläggningen utan endast ett medgivande till att låta sig testas.

Biverkningarna av AAS är allvarliga. Forskningsläget är inte helt klart men mycket tyder på psykiska bieffekter som depression men framför allt okontrollerat humör och aggressivitet. Flera av de senaste årens uppmärksammade "övervåldsbrott" där gärningsmannen varit besinningslös i sitt våldsutövande har begåtts av personer som missbrukat AAS. Flickvänner till AAS-missbrukare har också vittnat om rädslan för pojkvännens humörsvingningar och våldsbänagenhet.

AAS används av brottslingar för att "tagga upp" sig när de skall genomföra exempelvis grova rån där våld kan bli ett inslag i gärningen. Även i fängelsemiljöer förekommer missbruk av dopningspreparat likaväl som narkotika.

Tillgången till AAS är i likhet med narkotika stor. Under de senast fem åren har tillgången på den illegala marknaden stadigt ökat. Medlen är lätta att få tag på genom Internet. I vissa länder kan man köpa AAS på apoteken utan recept. Förutom Internethandeln förekommer en omfattande smuggling. Denna smuggling sker ofta i samband med narkotikasmuggling. Enligt polisen anträffas narkotika vid vart tredje beslag av AAS.

Problemen och riskerna med missbruk av AAS är att jämföra med narkotikabruk. För personer beroende av narkotika finns vedertagna behandlingsmetoder. Sådana finns inte för personer som vill ha hjälp att komma ur sitt missbruk av dopningspreparat. Kunskapen inom primärvården och även inom missbruksvården är bristfällig. Enligt propositionen bör insatser som kan utveckla missbrukarvårdens kvalitet och innehåll prioriteras. Detta bör också gälla vården av personer som missbrukar dopningspreparat.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 december 2005

Lars Lilja (s)

Lars Wegendal (s)